UNIVERSAL
LIBRARY
OU_204589
UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T81.6/P59K Accession No. T1050

Author పిచ్చయ్యశాస్త్రి

Title కాలము

This book should be returned on or before the date
rrked below.

గ్రంథకర్త

శ్రీ రామజయం.

కాలము.

దీపాల పిచ్చయ్యాశాస్త్రి,

కృతము

ఆనందముద్రణా

ముద్రితము.

మదరాస్.

1920.

సర్వస్వామ్య సంకలితము. వెల అణాలు. 3.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

తొలి పలుకు.

నేనప్పుడప్పుడు నుబుసుపోకకై కాలమును గూర్చి యొక కొన్ని పద్యములను రచించియుంటిని. ఆపద్యములను:— నెల్లూరు మండలములోని మడమనూరు పుర వాస్తవ్యులును, కవితా ప్రియులును, నాకుమిత్రులునునగు బ్ర॥ శ్రీ॥ గుడ్డాడ సిద్ధేశ్వర శర్మగారిటీవల ప్రస్తావవశమునవిని, భావములు నూతనములనియు, శైలిమనోహరమనియు మెచ్చుకోలు దెలిపి, "యీరీతి నే ప్రకృతి కాలస్థితినింగూడ వెల్లడించుచు మఱికొన్ని పద్యములు విరచించి, యొకగ్రంథముగాఁ బ్రకటింతురేని యీ పద్యములు, పండితాదరణపాత్రములై, సజ్జనపఠనయోగ్యములై, ఆంధ్ర లోకమున మిగుల వ్యాప్తింజెందును. మీకును యశంబొసంగఁ గలదు; అట్లొనర్పుఁడు." అని నొక్కి వక్కాణించిరి. శ్రేయోదాయకమగు నా ప్రవచనము నతిక్రమింప మనమొప్పక, అచిరకాలముననే నే నీ కృతిని రచించితిని. రచించి నామిత్రులకు వినిపించితిని. వినిపింప, రసికులును, భాషాభిమానులును, కవి పండితబాంధవులును, సహోదరశీలురును నగు శ్రీశర్మగారానందించి, "యీకృతికి నన్ను బతిఁగావించి నాకుతుకమును దీర్పుఁ" డనికోరిరి. మిత్రాభీష్టమును నెరవేర్చుటకన్న నుత్తమ కార్యమింకొండు గలదా? ఇంతటి భాగ్యము నాకీనాఁటికిఁ గదా లభించెనని పరమానందభరిత హృదయుండనై పుత్రపౌత్రాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధి గృతీశ్వరున కొసంగ సర్వేశ్వరుని వేఁడుచు సిద్ధేశ్వరునకీకృతినంకితముఁ గావించితిని.

1. కాలమహిమము 2. దేశస్థితి 3. సంఘాచారములు 4. కవితావిషయము 5. శాంతి అనువిషయములను మనము నం దుంచుకొని నే నిందలి పద్యశతమును వ్రాసితిని. రసారస విచారము రసజ్ఞులకు వదలి తప్పులను క్షమింపఁబండితులను ప్రార్థించెదను.

20—1—20.
మదరాస్.

ఇట్లు,
గ్రంథకర్త.

అంకితము.

శా. శ్రీచెన్నారఁగ యుష్మదస్మదసమ
స్నేహోల్లస ద్వల్లికం
బూచెఁ సొంపగునీకృతిప్రసవవిా
పుష్పంబుయుష్మద్యశః
ప్రాచుర్యోత్తమగంధబంధురము విద్వ
ద్భృంగసంశోభమై
యాచంద్రార్కముఁబొల్చుఁ గాతసుకృతీ
యడ్డాడసిద్ధేశ్వరా!

గీ. కవులఁ బ్రేరించి యిట్లు యింకనుబ్రశస్త
కృతులవెలయించి ; బహుబహూకృతుల వారిఁ
బ్రీణితులఁ జేసి కీర్తి నార్జింపుమయ్య
సిద్ధసంకల్ప! అడ్డాడసిద్ధశస్త!

శ్రీమత్పరదేవతాయైనమః.

కాలము.

చ. తిరముగ నే జగజ్జననిదివ్యపదంబు నెడంగదంతు నే
నిరతము భక్తిఁ దజ్జనని నిత్యశుభప్రదసత్కటాక్షశాం
కరికిరుణన్ సహాయమొసఁగన్ గృతినేతగ నిన్నొనర్చి నే
విరచనసేయు నీ సుకృతివిశ్వనుతింగనుఁగాత కాలమా. 1

మ. అరయన్ నీకును నాకు లోకులకుఁ బూజ్యంబైన శ్రీవేంకటే
శ్వరపాదాంబుజమున్ మదిందలఁచి శశ్వత్కీర్తినాశించి నే
విరచింపం దొరఁకొంటి నీ కృతిని నీవిఖ్యాతి హెచ్చించుచున్
సరసంబియ్యది నీని సందుకొని తోషంబందుమా కా. 2

మ. సకలాచేతనచేతనప్రతతి సచ్ఛ్రాకృతి శాసించు నీ
వకలంకంబుగ నే పనిన్ సలుపలేవంచందు రా నట్టిచో
నికఁగొంచెపుజ్ఞుఁడనా వొనర్చు కృతిలో నెన్నేని దోషంబులుం
డెనపో వృష్ణ మటేమి ప్రాజ్ఞులు ననున్ మన్నింపరే కా. 3

చ. నృపతుల మెచ్చుచుం గృతుల నిచ్చుచునుండుదు రెత్కవీంద్రు
లా నృపతులు మెచ్చకో లెలుఁగ రెట్టులొ మెచ్చిన నిచ్చునద్దిరాం
చెపుభృతి. నీన్ గృతిన్ వినుతిచేసి భవత్కృపఁ గన్న బోధరా
ధిపతులు కాఁగలారనుమతిన్ గృతినిచ్చుచునుంటిఁ గా. 4

ఉ. నీమహిమంబు నీసుగుణనిస్తులశక్తులు నీదు దుర్గుణ
స్తోమము నీదులోపములు తోడనె నీదుమహోన్నతస్థితిన్
నేమొఁగ మోహకీకృతి గణింతును దప్పుగ నెంచఁబోకు మీ
నేమము సేత యెందులకొ నీకు నెఱుంగఁగరాదె? కాలమా. 5

ఉ. మూలమవీవ లోకములు పుట్టగ గిట్ట, శుభాశుభ వ్రజా
వాలమవీవ, సంతత శివంకర దివ్యగుణ ప్రశస్త స
చ్ఛీలమవీవ; దుష్టజన శిక్షణ దక్షు దురంతరూక్ష దృ
గ్జాలమవీవ ; అట్టినిను సన్నుతి సేయఁ దరంబె? కా. 6

ఉ. కాలమ! యేమసందు నినుఁ గంఠము జుట్టిన పాము మాలతీ
మాలిక సేయనేర్తు, సుమమాలిక కంఠమునన్ ధరింపఁగాఁ
గాలవిషాహిం సేయుదు వకారణ కారుణికత్వమట్ల యా
భీలవృధాకృధాధిక బిభీషికలూనెద వెంత దానవే. 7

చ. విధియు విరామమున్ విసుగువేసటయున్ గన కెల్లవేళ దు
ష్పథమని సత్పథంబని విచారము సేయక పోవుచుందువే
విధమున సన్నుతించిననువెండియుఁ గంటికిఁ గానరావు నీ
విధము తలంచినన్ మదికి విస్మయమౌఁ గదనమ్మ కాలమా.

ఉ. ఎన్ని యుగంబులేగినను నెన్నికకందని బ్రహ్మకల్పముల్
చన్నను నాఁడు నాఁటికి నిజవ్వనమొచ్చెడుగాని నీకు నా
పన్నత గాని వార్ధకపు వంతలు గాని ఘటిల్లఁబోవు నీ
పున్నెము నేమనందుఁ దలపోయఁగఁ జిత్రమటందుఁ గా. 9

చ. కనకకిరీటధారణ సుఖమ్మున నొప్పు శిరమ్ము నంతలోన్
గనికరమింత లేక కడుఁగష్టపురీతినిఁ బేడతట్ట మో
యను నియమించునట్టి కఠినాత్మవు, నిక్క ముని మొగంబుఁ జూ
చినఁ గడుఁ ఘాతకం బోదవు నీ యికఁ వేయనేల? కాలమా.

శా. ఎన్నన్ రాని దరిద్రతాభరమునన్ హీనస్థితిం గన్న యా
పన్నన్ బన్నుగఁ బేర్మిఁ జూచి బహుళైశ్వర్యాపారతన్ వేలసం
పన్నన్ జేయఁగఁ జాలునట్టి కరుణాపాథోధి వీ వౌట నీ
కన్నన్ దాత జగాన లేడనుచు వక్కాణింతునో కాలమా.

చ. పుడమినిఁ దల్లికంటెఁ దలపోయఁగ నీవిఁక నెన్నిరెట్లొ మే
లడుగక పెట్టదమ్మ సమయమ్మును జూచి యొసంగుచుందు వీ
వడుగకమున్నె కాని తనివారఁగ బెట్టక క్రూరచిత్తతన్
నడుమనెముంతు వక్కట తన నల్గురురోసిరి నిన్ను గాలమా.

ఉ. పమ్మినసంపదన్వెలయు పార్థివుఁడక్కట భిక్షమెత్తు భి
క్షుమ్మునఁగాలముంగడపు కష్టుఁడు పార్థివుఁడౌను నీవొగిన్
"గ"మ్మునఁగాని కార్యముజగమ్మునఁగల్గునె? బ్రమ్మిఁదిమ్మిగాఁ
దిమ్మినిబ్రమ్మిగాసలుపు దిట్టవు నీవగుదోసికాలమా. 13

మ. ధనికుండంచు సలాముచేసి తలపైఁ బాల్పంగఁ బోవెప్పు ని
ర్ధనుఁడీతండని నిర్దయంగసరి "పోరా" యంచుపంచింపవు
ర్విని నిన్ బోలినపక్షపాతరహిత శ్రీమంతు లెవ్వారు లే
రని ముమ్మాటికి నొక్కి చెప్పెదను నీవ్యాప్తిఁ కాలమా! కా. 14

మ. తనజన్మంబుఁ బరోపకారమునకై తథ్యంబ వెచ్చించు స
జ్జను బ్రేమింపవు, లోకముం జెఱచుచుం జక్రాతిమా వ్యస్థిన్
ధనధాన్యాయువులిచ్చిమన్చెద వి దేన్యాయంబుగా "తాపరిం
చిన దేరంభయుఁ దామునింగి నదియే శ్రీగంగయుం" గా. 15

శా. నాయంబెట్టులొయట్లుచేచ నెదపన్నా! లంచముల్ కొట్టియు
న్యాయాన్వంబును ద్రొక్కఁబోవుపరకీయా త్రీయభేదంబున
న్యాయాలోకులముంప నెంచవుజగన్నాన్యంబు నీచర్యయున్
నీయుద్యోగిత; రాజులందుఁ గలరా నీవంటివారక్కలమా.

మ. ఒకకు గ్రామపు లెక్కతీర్పుటకెయెంతోమందియుద్యోగులూ
రకతంటాల్పడుచుందు రారయ నహారంబౌజగం బెట్లునీ
వొకచేతన్ నవరింతువో, ఫలమదేమో జీతమా? బత్తెమా?
ఒకమేలైననులేదె యేమిటికి నీ యుద్యోగమో కాలమా.

ఉ. జంకవు బ్రహ్మకైనఁ, గొనసాగవు నీయెడ స్తోత్రపాఠముల్;
మంకులలెక్కఁబెట్ట; వవమానము మానముఁ జూడఁబోవు; ని
శ్శంకఁ దలంచినంతపని సల్పియె తీరుదు; విట్టినీకు వి
ద్యాంకులు మెచ్చి ధీరబిరుదాంకము నీయఁగరాదె కా. 18

ఉ. మంచిని జెట్టగాఁ జెడుగు మంచిగ నేటికిఁ గ్రిందుమీఁదుగాఁ
వించుచు నుందు వెప్పుడు ప్రశస్థలి నున్న దియున్న యట్లుగా
నుంచవు వేడ్కకైన; నిటులొప్పును దప్పుగఁ దప్పు నొప్పుగాఁ
జంచలబుద్ధివౌక తనసల్పెదవో? అటుకాదో? కాలమా.

శా. ఆకాశంబునఁ గట్టనేర్తువు గిహర్మ్యంబుఁ బందువంధ్యాసుతుల్
వీఁకన్ గోపురముం ప నేర్చెదవు, ''రండీయీనభఃపుష్పముల్
ఈకుం దేటి విషాణముల్ దొరకె నింకెచ్చోటు''నన్ నవ్వకుం
డై కేరన్; బొనరింపనీకొకఁ డసాధ్యంబుండునా కాలమా.

ఉ. లేవు పదంబు లక్షులును లేవు శ్రవోద్వయి కానరాదయే
త్రోవను గన్బగోళము యెదో వదనమ్మెటుఁగంగరాం దహా
నీవు చనన్ గనన్ వినఁగ నేర్తువు లోకము ద్రింగ నేర్తువౌ
రా వినరాదెటన్ గనఁగ రాదిటువంటి మహత్తు కాలమా.21

ఉ. సాగరము ల్వడిన్ దుమికి సద్యశముం గడియింపవచ్చు, బా
హాగరిమన్ హరుం జులకనాడఁగ నచ్చు, విషాహిశయ్యగా
భోగములందవచ్చుఁ గడుఁ బూజ్యతఁ గాంచగవచ్చుఁ గాని ని
న్నాఁగఁగరాదు, వాసరనరాముని వీరుల కెందుఁ గాలమా.

చ. జగమను సంద్రమందు భవసంగ పరస్పర మత్సరంబునన్
బగవగ కష్టముల్ సుఖ మపారముగాఁగను ప్రాణికోటిమ
త్స్యగణము నంతకంతకును నంతము నందఁగఁ జేయజాలు తీ
క్ష్ణగతిఁ దనర్చునట్టి వెనుగాలమనందగు నిన్నుఁ గాలమా.23

చ. ఇనశశిదీపయుగ్మ మొనయించి, దివంబును రాత్రియుఁ దెరల్
పొనరిచి, నాట్యరంగముగ భూతలముం రచియించి లోకులన్
దనరఁగఁ బాత్రముల్ సలిపి, నాఁటికి నేఁటికి నంతులేని య
త్యనుపమ నాటకం బొకటి యాడఁగఁ జేసితివౌర కాలమా. 24

ఉ. ఓదము త్రవ్విపట్టు పురులొడ్డవు, మందులు లేవు, మంత్రతం
త్రాదుల నుచ్చరింప వగునచ్చెరు వెక్కడి వశ్యవిద్యసం
సాధన చేసినావొ యహహా జగమంతయు నీకు వశ్యమై
నీదయ యుంచు నెల్లపుడు నిన్ స్మరించుచునుండుఁ గా. 25

ఉ. బీజము నాటి మొక్క మొలపించి కుజంబును జేసి పుష్పవి
భ్రాజితరీతిఁ జూపి ఫలభారవినమ్ర మొనర్చి యంతలో
భూజము బీజముం గృపయ పోలఁగఁ జూడుఁడటంచు జూపు ధీ
రాజితు నైంద్రజాలికుఁ గరమ్మును బోలెద నీవు కాలమా.

చ. చనుమ యుదీచి కన్నఁ జనుఁ జక్కఁగ దక్షిణమేగు మన్న న
ట్లన చను సూర్యునంతటి దృఢప్రథితప్రభుఁ డట్టిచో మఱి
వ్వనికిఁక నీదు నాజ్ఞ గడపందగు నంతటి ప్రజ్ఞ గల్గు న
త్యనుపమశక్తియు క్షమ! శుభాశుభమాలను! ఓసి కా. 27

ఉ. దిక్కుల కెక్కుడై తనరు తేజమునందగు పూర్ణచంద్రునో
క్కొక్కదినాని కొక్కగతి నొయ్యన క్షీణత నందఁ జేసి స
మ్యక్కమనీయకాంతియుతుఁడౌ గతి క్షీణుఁ బ్రపూర్ణునట్ల
యొక్కొక్కదినాని కొక్కగతి నొయ్యనఁ జేయవె! నీవు కా.

ఉ. చీఁకటినుండియే వెలుఁగు చిత్రముగా మృతినుండి ప్రాణముల్
శోక సుఖమ్ము కష్టమున శూన్యతనుండియె పూర్ణభావ మ
స్తోకపు రూపరూపమునఁ జొప్పడఁ జేయఁగ నేర్పుగల్గు ని
న్నేకవి యింతదానవని యేర్పడఁ జెప్పఁగ నేర్చుఁ గాలమా.

చ. రటదుత్తుంగతరంగసంగతగభీరంబైన సంద్రంబు పు
క్కిట గంగాది మహానదీనదఝురీ కీలాలజాలంబు ను
త్కటరీతిం గబళించుమాడ్కి ని సమస్తప్రాణికోటిన్ హుటా
హుటినీపొట్టనఁబెట్టుకొందువయయో! ఒక్కప్పుడో కా. 30

చ. ప్రకటపదార్థముల్ విరులుపండ్లును బక్షులువృక్షజాతముల్
సకలముఁ గల్గునీకతన సత్యము కర్తవు నీవ వాని కిం
తకుఫలమేమి? లోకులుగదా ఫలమందుట కూడఁబెట్టువాఁ
డొకఁడు, భుజించువాఁ డొకఁడహో! యిది నైజము కాదె కా.

ఉ. కమ్మనిపూవుఁదేనెలుసుఖమ్ముగఁ గ్రోలి మదించి మించిభృం
గమ్ములు ఝుమ్మఝుమ్మనుచుగానముసల్ప, రసాలపల్లవా
గ్రమ్ములు మెక్కి నిక్కుచుఁ బికమ్ములుగూయఁగ నవ్వఁడిచ్చు శ
క్తిమ్మహితాద్భుత ప్రవణధీయుతమా! అగుదీవ కాలమా.

చ. జలజలపండుటాకులు వెసన్ ధరరాలఁ జివుళ్లు మొత్తముల్
బలసి తనర్చునట్టులె ప్రపంచమునందలి చావు పుట్టుకల్
సలలితరీతిసంచును వసంతపుఁబాఠము బోధసేయు పం
తులవుగదమ్మ లోకులను తోరపుశిష్యులకీవు కాలమా.

చ. జగదుపకారకంబగు వసంతపుసంతను వాతపోతముల్
చిగురులుపూలుపుప్పొడులుచిక్కని తేనెలుచిల్కపల్కులున్
సొగసు పికధ్వనుల్ మధుపశోభన ఝుంకృతులమ్ముకమ్ముసే
యఁగనెఱవర్తకుండవుగదా తగదానిను నెంచఁగాలమా.

చ. సరభసవృత్తి నిప్పులవసంతములాడు మహోష్ణవాయువి
స్ఫురణముతో జగద్భయదభూరిదవానలరాజితో జలా
కరముల నీరుఁబీల్చి వనకాండముఁగాల్చి జగంబుఁ బేల్చుదు
స్తరమగు గ్రీష్మరూప మొకసారివహింతువునీవ కాలమా.

చ. మలమలమండు వేసఁగులమాపుల వెన్నెల తిర్చి కాయఁగాఁ
బులినతలంబులన్ సొబగుపూవులఁ దావులు పిల్లవాయువు
ల్వేలయవిహారముల్ సలుపుపెద్దలు, వెన్నెలకుప్పలాడు పి
న్నలు తగనీమహత్త్వముఘనంబని యెంచరటమ్మ కాలమా.

ఉ. హాలికజాలహర్షదఘనాంబుదపఙ్క్తినభోవిహారలీ
లాలలితంబుగాఁగ "సఫలంబులు యత్నము లింకపై నిదే
కాలమువచ్చె" నంచుఁ గుతుకమ్మున నీ దగురాకకే జగ
జ్జాలము వేచియుండు ననిశమ్ము భృశమ్ము నిజమ్ము కాలమా.

శా. అంభోదప్రకరంబులన్ ప్రబలగర్జారావగంభీరమై
శుంభద్విద్యుదుదారభాసురమునై శోభిల్ల నాకృష్ఠహో
కుంభద్రోణముగాఁగ వర్షము జగత్క్షోభప్రదప్రక్రియా
జృంభంబౌ నది యెల్ల నీమహిమమంచే నెంతు నో కా.

చ. సరసులపోడిమిం జెఱచి సైకతభూములు; సైకతంబులన్
జెఱచిఁ సరోవరమ్ములుగఁ జేయుచు "జూడుఁడు కల్మి లేము లీ
కరణిఁ దిరమ్ముగాక కలకాలమువచ్చుచుఁ బోవుచుండు" సం
చరమరలేక తెల్పెడు మహాగుణశాలివి నీవు కాలమా. 39

చ. చలి బలిపించి లేవయసుచానలకుం దగు కోడెకాండ్రకీ
వెలమినిసూదికైన నెడమీయని మేల్ బిగికౌఁగిలింతలన్
బలుమఱుఁగూర్చి సమ్మదమొనర్తువు నీగుణమెంత యెంచుఁ నే
బలుకఁగ నేర్తు దంపతులపాలిటి దాదివి నీవు కాలమా. 40

చ. చలిబలిపించి లోకమును సంతసపెట్టెద నంచుఁ బొంగి బల్
కులుకకు బ్రహ్మచారులు, నలోయనిప్రోషితభర్తృకాళియు
న్వలిగొని దూరదేశముల వర్తిలుచుండు గృహస్థులెన్ని తి
ట్టులు నినుఁ దిట్టువారలో కడుం గతినాత్మ యటుంచుఁగా.

చ. ఒకఘనుఁడెల్లవారుఁ దను "నొప్పెడు" రీతిఁ జరింపదంపతి
ప్రకరము హాలికవ్రజము రాణ మయూరచయంబు సంతసం
బుకనగఁ జేసెఁ గాని కజపుంజము హంసబలంబు నేఁచె లే
డొకఁడును లోకమెల్ల ముదమొందఁగ జేయఁగలాఁడు కా.

ఉ. 'కొక్కొరొకొక్కొరో'ధ్వనులకుంఠితమంజులవేదనాదముల్
చక్కని సర్వలోకోపశమనప్రదవాక్కులు గానరూప స
మ్యక్కలనాదముల్ సతముమానుగ వేకువ నెసఁగునీ
చొక్కపుఁదీఁగజాబిలులు చోద్యపు వందిజనంబు కాలమా.

ఉ. విచ్చెడు సారసమ్ములు నవీనసుగంధము వెల్లిగొల్ప సొం
పచ్చుపడంగ మందమలయానిలపోతము లోలిఁ గ్రాల శై
వెచ్చగ నండజప్రతతిపీనుల విందులు సేయఁగాఁ బ్రభా
తోచ్చదశన్ దినర్చునినునొప్పు నుతింపసతంబుఁ గాలమా.

II

ఉ. పాటిలఁజేసితీవు బహుభంగుల సంపదయున్ నిరా
ఘాటకిలావిలాసము లఖండముగా మును నాంధ్రభూమి నీ
నాఁటికి "సర్వమంగళ" మొసర్పఁగఁ బూనితి నేటికమ్మ "నా
నాఁటికిఁ దీసికట్టని" జనమ్మనుసామెతరీతిఁ గాలమా. 45

చ. కలవు ప్రశస్తశాస్త్రములు కావలెనన్న, సమస్తవస్తు ని
స్తులితము తెల్గుభూమి గుణతోయధులాంధ్రులు లాభమేమి
మాపాలనును బెద్దచేసి తమపోడిమి మాయఁగఁ జేయి జా
పువారలయిరి యోటికించు పరరాష్ట్రజనుల్ నగనేల కాలమా.

మ. తమశాస్త్రంబుల నెందఱో చదివి వైదగ్ధ్యంబును జెందఁ జి
త్తములం దెంచుక నానలేక నిజవిద్యల్ మానియాత్మీయది
వ్యమహత్త్వంబుడివోవఁగా నితరవిద్యల్ నేర్వమీకెటికిం
చుమరల్పంగదవమ్మ యాంధ్రులని వేజోహారులో కాలమా.

ఉ. పూర్వపురాజులందుఁ గవిపుంగవులందు సమీక్షశూరతా
పూర్వపహ్లవులందు నీకుఁగలతోరపుఁగూరిమి నేఁడుఁగూడమా
యుర్వరనాథులందుఁ గవితోజ్జ్వలులందు సమీక్షశూరతా
ఖర్వులయందు నున్న నిఁకెఁ గాని ప్రయోజనమేమి కాలమా.

ఉ. కండలు కోసియిచ్చిన యఖండవదాన్యులు భారతీయు, లా
ఖండలతుల్యవైభవజగన్నుతులెన్నఁగ హైందవుల్ మహా
భండనభీములాంధ్రు లెటువంటి మహామహులైన నేమి నీ
యండతొలంగినంత విధనవ్యథులై యెరిగిరమ్మ కాలమా. 49

మ. ధరణీపాలనయోగ్యులాంధ్రు లసమర్థత్వప్రతిష్ఠన్ గటా
దురదృష్టంబునఁ జెందరిప్పటికి నీ దుశ్చేష్టచే నింత దా
సరమయ్యెన్ గరుణించియింకనయినన్ బ్రాగ్గీతిస్వాతంత్ర్య
భాస్వరులన్ సంగరశూరులన్ సలుపలేవా! యిస్సిరో! కా.

ఉ. ఒండొరులన్ సహింపమి మతిన్ బడయు హైందవులొక్క నాటిపైఁ
“బెండిలి” యంచు [illegible]
కొండనుగావటంచుఁ జెలరేఁగు నొకండిది యేమిక న్మమీ
వండ నదంపఁగాఁ దలఁపవా? అకటా నిగా? కాలమా. 51

చ. పనిబడిఁ బూర్వమాంధ్రులు కృపాణ విహానాహి ప్రహారముల్ తెఱ
మొనమొనగాలు ద్రొక్కి రిపుపుంజముకుత్తుక లంటగోసి ర
క్తనదులు పాఱఁ జేసిరి గదా ధృతిభారతభూమి యయ్యయో
అనదలు నేఁటికేలయిరి? యారయ హేతువ నీవ కాలమా.

ఉ. భారతభూమి నిప్పటికి భారతవీరుల వింటి మ్రోఁతలున్
వారలసింహనాదము లవారిగ వాక మాఱుమ్రోఁగడిన్
వైరులగుండియల్ పగుల, వాని ప్రయోజనమేమి యింతకున్
నీరసులైరి హైందవులు నీదయలేమినిఁ జేసి కాలమా. 53

ఉ. భోజునిఁ గృష్ణరాణ్ణృపునిఁ బోలు నృపాలుర, నన్నపార్యధీ
రాజితతిక్కనాదికవిరాజులఁ బోలు కవీంద్రులన్, స్ఫుర
త్తేజులభీమపార్థులకు దీటగు శూరుల, నాంధ్రమాత కే
యోజను వెండి కూర్ప దయయున్నదొ? నీకెద లేదొ? కా.

మ. ధనధాన్యంబులు కొల్లకొల్ల యితరార్థంబుల్ సమస్తంబు తే
వను కోరాదు జనుల్ల సద్వినుతయోగ్యశ్రీకు లాంధ్రావనిన్
గననింకేమిటఁ గల్గెనో కఱ వెఱుంగన్ రాదు నీ చెద్దమి
ట్లనుసంధించెను గాక వేఱొకటి యానా హేతువౌ కా. 55

ఉ. ఎన్నిట నెన్ని చూచిన నహీనమహోత్తమ వస్తుజాలసం
పన్నతఁ గాంచియున్ జడులమాదిరి నాంధ్రులు నేఁడు గూడ తా
మన్నిటి కన్యదేశజులకాసవహించుట మాన రింటిలో
వెన్న నుగల్గి నేతి కొఱకు వేఁడినరీతి నిదేల? కాలమా. 56

ఉ. రంగగు వస్తుసంతతిఁ గరమ్మునగల్గియు నయ్యొ గ్రుక్కిళుల్
మ్రింగుచుఁ గూరుచుండు తమరీతినిఁ జూచినవారలెల్లరున్
"అంగడిలోన నన్నిగల వల్లు నినోట మఱేమొ యున్నదన్
సంగతి నిక్కమయ్యో" యనసాగిరి తెల్పగదమ్మ. కాలమా. 57

III

శా. అన్యాచార విచారమేమిటికి మీ యాచారముల్ ధీతురీ
ధన్యత్వంబుల వృద్ధిఁ జేసికొని యంతర్వాణిసంస్తుత్యసా
జన్యప్రాభవమందుఁ డీపయిని నేసాయమ్ము గావింతు నిం
కన్యోజింపఁగ నేటికంచ నెదవా? కానిమ్ము హా! కాలమా. 58

మ. ఘనసన్న్యాసము కాదు మ్రొక్కుబడియో కాదుత్తమాంగా
ర్తితాపనివృత్త్యర్థమొ కాదిఁ కేమి ఫలమున్ వాంఛించుటన్
ముండనంబును గావింపగఁ బూని రాంధ్రులు నిజంబుం బల్కు
చో, నిష్ఠురంబను లోకంబగుఁ గాక సీతన నేయంచందు నేఁ గా.

చ. విధవలఁ బెండ్లియాడెడు ప్రవీణులు; దేవుఁడు లేడటంచు దు
ష్పథమున వాదమున్ సలుపుపండితులున్ స్వమతంబుదిట్టు
మానఘనులు పుత్రులై రని మనంబున భారతమాత కుందునీ
విధమున దుష్టచేష్ట లవివేకితఁ జేసెదవేల కాలమా. 60

శా. కన్యాదానశుభక్రమాచరణవిఖ్యాతాంధ్రులన్ మాయురే
కన్యావిక్రయపాపకార్యకరణాఖండ ప్రభావాధికుల్
అన్యాయార్జితవిత్తవంతులు నసహ్యాచార విస్తారదా
ర్జన్యుల్ చేసితివేమి నేర్పిది పిశాచప్రాయదుష్కాలమా.

శా. కడుపారంగని పూవుఁబోండ్ల ధనకాంక్షన్ సంతలో గొడ్ల స
మ్మెడుచందంబున వర్ణభేదములకల్మిం గూడ పాటింపకే
బడుగుం బండకో, గ్రుడ్డికో, వెడగుకో బల్మిన్ సమర్పించుక్రము
క్కుడులీనాటికిఁ గల్గిరాంధ్రజననీ గర్భంబునన్ కాలమా.

మ. వరశుల్కంబను వ్యాధి యాంధ్రజనులన్ వ్యాపించి విత్తంబు
నానోఁజపోమందునన్ నాఁగుచున్నయదియయ్యో యట్టిదివ్యౌష
ధంబరయంగల్గని వారికష్టమిఁక నేలానొక్కి వాక్రువ్వ నీ
కరణిన్ లోకము నేఁచనీకుఁడగునా? కష్టంపుదుష్కాలమా.

ఉ. ఈవరశుల్కబాధకయి యీవలఁ గెందఱు పూవుఁబోఁడులో
హో విమలాంగవల్లుల హుతాశనకీలల పాలు జేసిరి
స్సీ! వివరింప నేమిటికి *స్నేహలతాదుల నీవెఱుంగవే
ఈవిలయంపుదుర్గతి యిఁకెన్నఁటికంతమునందుఁ గాలమా.

శా. తాళింగట్టినవాఁడు పోవు వెనుకన్ దత్కాంతకామాంధయై
తాళన్ లేక మఱొక్కనిన్ బిడప నాతం డేఁగ వేఱొక్కనిన్
గాలంబాతఁడు సేయ నింకొకనిఁ దాఁగామింపఁగావచ్చునం
చోలిన్ దీర్పులొనర్చుపండితులతో యోజించితే కా. 65

* స్నేహలతాదేవి చరిత్రము ప్రసిద్ధము.

ఉ. కామముతీరుదాఁక నొకకాంతుఁడు వేఱొక కాంతుగూడఁగా
నేమము సేయకున్న నలినీలకచల్ చెడిపోదురంచు నీ
నీమము చేసినారలట నేర్పరు లింతకుమించు చెట్ట యిం
కేమిపడంతికిఁ గలుగు నీవు వచింపఁగదమ్మ కాలమా. 66

చ. జగమునుతింప వేదముల[illegible]తలఁ గాలముఁ బుచ్చువిప్రులన్
వగవగఁ గూటసాక్ష్యములు పల్కఁగ, నీచుల పాదసేవ సే
యఁగ స్వమతాభిమానరహితాత్ములగాఁ బొనరించితిట్టి దుం
డగములు సేయన్యాయముగునా? తగునా? పగనైనఁ గా.

శా. ఆచారంబులుమాని అగ్రజులు నిత్యాచార నిష్ఠాశుభ
శ్రీచాలంగనిరన్యు లింతకును "సీ రెండుఁ దురాచారదు
ర్ధీచాతుర్యధురీణతాస్పదము లంతే కాని మేల్గూర్పవం
చీచందంబులు కూడవం" చనఁగనీవే జంకెదో కాలమా.

మ. పశుహింసాపరులై సమూఢజనులున్ భాష్యార్థముల్ చెప్పుచున్
యశమార్జించుచునుండఁ బ్రులిపుడన్యాయానృతాపక్రియా
వశులై దుర్యశముల్ భృశమ్ముగని విప్రఖ్యాతిఁ బోకార్చిదు
ర్దశలంబ్రుంగిరి త్రిప్పఁగాఁ దరముగాదా? నీకునుఁ గాలమా.

చ. మతములఁ గూర్చి నేఁడిచట మాన్యులు మీరలుపన్యసించి మా
కుతుకము దీర్పుఁడంచు ద్విజకోటియొ కానొక మ్లేచ్ఛుఁ గోరఁగా
నతఁ "డిఁక మీకి మాకి" యనియావల నేదియు చెప్పదాని చే
నతితర మోదమందెడి ద్విజాళియిదెంతటివింత కాలమా.

మ. అకలంకాప్రతిమప్రతాప వితతుండై గండ్రగొడ్డంట రా
జకులంబుం దెగటార్చి శాత్రవశిరస్సంఘుంబు స్వర్గంబుత్రో
వకు సోపానపుఁ బజ్క్తిఁ జేసిన మహాబాహాబలప్రౌఢ వి
ప్రకులోత్తంసకుఁ డేడి? చూపఁగలవా? ప్రాడ్భాయిదుష్కాల.

చ. మనమతమందు దేవుఁగను మార్గము మంచిది లేదటంచు నా
తనమతమందుఁ జేరి యటఁ దన్మతసారము నెత్తి కెక్కి మీ
ఱినవెత రెంటికిం జెడిన రేవడలై విలపించు హైందవుల్
నినుఁ బడఁదిట్టు తిట్టులవి నీకు వినంబడ వాక్కొ కాలమా.

ఉ. వేదములందు విప్రులకు, విప్రులయందునఁ దక్కు వారికే
యాదృతి లేకపోయె నసమగ్రకలాకలనాతిగర్వులై
కాదనకార్యవాక్యములఖండన సేయఁగఁ జూచుచుండ్రు నా
సోదరు లీవు నూరకయ చూచుచునుండెద వేల? కాలమా.

చ. అనృతము బెల్లమయ్యె ఋతమన్న నసహ్యవిషంబుఁ బోలె స
జ్జనవచనంబు చేదు రుచిచాలఁగఁ దోఁచెను దుష్టవాక్కులన్
వినవిన వేదశాస్త్రములు వేఁదుఱువ్రాఁతలుగాఁగఁ దోఁచె భూ
జనులకు హేతువింతకును జాలెద నీవయటంచుఁ గాలమా.

చ. గురులకుఁ బంగనామములు కూర్చెడు శిష్యులు తల్లిదండ్రులన్
సరగున వీడి యన్యమతసంగతిఁ గీడ్వడు పుత్త్రులున్ బరం
పరగ నొకండు పోవ నొక భర్తను గైకొనఁ గోరునారు లీ
వఱకెటనైన నుండిరను వార్తలు వింటివె వమ్మ కాలమా. 75

ఉ. రామునిచర్య పుక్కిటిపురాణము, భారతగాథ కల్పనా
శ్రీమహిమాభిరామ మిఁకఁ గృష్ణుని లీలలు నమ్మరాని వం
చీమెయి వాదముల్సలుపు నెడ్డెలకేదొ జవాబు చెప్పఁగా
నీమదినూహసేయ విదినేర్పరిలక్షణ మౌనె కాలమా. 76

చ. కలవు విమానముల్ మునుపగణ్యములంచు పఠించు పూర్వగా
థలు మృషలంచుఁ బల్కెడు విదగ్ధులమూఁతులు మూసినట్టుల
గ్గలముగ వ్యోమయానములఁ గ్రమ్మఱ నేఁటికి మాకుఁ జూపి పూ
ర్వులయశమున్ ధరాస్థలినిఁ బొల్పుగ నిల్పితి వమ్మ కాలమా.

IV

మ. జననాథుల్ తమకోర్కెలన్ మిగులవాత్సల్యంబునందీర్పఁగా
ననయంబున్ సుఖియించుచున్ "సుకవితాయద్యాస్తి రాజ్యేనకి"
మ్మనిగర్వించిన సత్కవీశ్వరులు నేఁ డేరా నిరాధారజీ
వనులై రీవుదయంగనుంగొననిటుల్ ప్రాప్తించునా? కాలమా.

మ. వరణీయప్రతిభుల్ పురాతనకవుల్ ప్రఖ్యాతిమై "నానృషిః
కురుతే కావ్య" మటన్న గౌరవమువిూకుంగూర్చి రాగౌరవం
బఱనో తెల్గు కవీంద్రులార! యిటు లేలా నీరసగ్రంథముల్
విరచింపంగ నటించుఁ బెక్కుదవు నీవే మూలమో కా.79

ఉ. తందనతాన లేలలు ముదంబెదఁ గూర్చునుగాని పద్యపుం
గందరగోళ మెవ్వరికిఁగావలె సుంతయుఁ దోఁప దర్థమున్
పందలదాతలన్ సలిపి వ్రాయుము గ్రంథములో కవీంద్రయుం
చుందలయూపెదేమిటికిఁ జోద్యము నీదగు చెయ్ది కాలమా.

మ. రసవద్గ్రంథ నిబంధనక్రమకళారాజత్కవివ్రాతమున్
రసన శ్రీ చెడిపోవఁ బొట్టకయి దుర్మార్గ ప్రజాప్రార్థనా
వ్యసనాభ్యాసమునందుఁదీర్చితివి యోగ్యాయోగ్యతల్ చూడ
వెట్లుసహింపంగలదమ్మయిదికఁగవిరాళ్లోకంబునిన్ గాలమా.

మ. ప్రతతోదారగుణాభిరామరసికోపఘ్నాళిఁ గవ్యాలవా
లతతిన్ బూర్వపురీతినొప్పెడునటుల్ గావించి, యెట్లేనిఁ బ్రో
న్నతి నుద్యత్కవితాలతావళికిఁ విన్నాణంబుగాఁ గూర్చి స
త్కృతులన్ పూవులుపూయ నీయఁగదవే? కీర్తింతునిన్ గా.

మ. "యతియుంబ్రాసముధారకడ్డములుపద్యశ్రేణిఁవ్రాయంగ
వ్యాకృతియొంతేనియుదారికడ్డువచనంబేనిన్ రచింపంగ" నం
చతివేల ప్రతికూలవాదచణులై యయ్యయ్యోభాషాసతీ
ప్రతిపక్షుల్ చెలరేఁగి రేమిగతియీనాపై నాపెకో కాలమా.

మ. పసపుంగుంకుమగా నెసంగుయతియుం బ్రాసంబులో యొప్పార
బసనొప్పారుకవిత్వకాంత కవియే వర్జ్యంబులం చెందఁదో ప్రుం
యసదుద్దేశమునన్ మహామహులుపన్యాసంబులం జేయువా
రిసి! ముత్తైదువనిట్లు చేయఁదగునా? హేయంబుగాఁ గాలమా.
మ. గరితల్ "మోమున బొట్టుమో"టన "నలంకారంబ నావశ్యని
ర్భరభారం"బన "స్వేచ్ఛగాఁ దిరుగ నేరంబా" యనన్ జెల్లెనా
కరణిన్నేఁ జరియింపఁ జెల్లదె? యలంకారాదు లింకేటికా
బరు వేనొల్లనటంచు మొఱ్ఱలిడెనా వాకాంతయుం గాలమా.
మ. "వచనం రాయడ మేంటిచూడర యెలాపజ్జాలు రాస్తానో నూ
టచమత్కారము నాకు మల్లెమఱి ఆడాచేస్తె? చెయ్యాలిశిం
దెచవాకుల్ల నడానికేమి" యనురీతిన్ బద్దెముల్ గిల్కఁజూ
చుచునున్నారొక కొంతమందితగ దంచుం దెల్పవే కాలమా.
ఉ. ఆశువుగాఁగఁ గొందఱు మహాశువుగా మఱికొంతమందియ
త్యాశువుగాఁగఁ గొంద ఱసియాడఁగ నీక కవిత్వకాంత వి
త్రాశను లాగ సాగిరి నిరఘురకుక్షులు; పండితుల్ ధరా
ధీశులునట్టి వారి సహియింతురు మెత్తురిదేల కాలమా. 87
చ. పలికిన పల్కు పద్యమయి పండితసమ్మతమై లసత్ రసం
బులగనియై స్వభావగుణపోషకమై మృదురీతిముద్దులం
గులుకఁగఁ బల్కనేర్పుగలకోవిదుఁడే కవిగాక పొల్లులం
గిలికెడు వారలెల్ల కవికీర్తికి నర్హులటమ్మ కాలమా. 88
చ. కవి కవితల్ రచించిన నొకండును మెచ్చియొసంగువాఁడు లే
డవిరళదాత తత్కృతుల నచ్చొనరించియు నమ్మి పొట్టపూ
డ్చవలసి వచ్చెఁ గాగితము సైతము కర్వయిపోయెనిద్దై సీ
"కవియయిపుట్టుకంటె నిలఁగష్టము లేద"నిపించెఁ గాలమా.

ఉ. "ఆ" యనదోస "మూ" యనినంతకుమించినగొప్పతప్పు "నా
రాయణ" యన్నబూతుపద మన్నవిధంబునదిద్ది, పండితా
ప్యాయనముం బొనర్చుగ్రంథము లచ్చునఁగూర్పఁగరాదటంచున
న్యాయపు "రూల్సు" పుట్టినికనాంధ్రకృతుల్ మనుటెట్లు కా.

శా. మావర్ణాశ్రమధర్మముల్ బలశుంభద్రీతిసాగింపఁగా
మావిద్యల్ బలసన్సమగ్రగతినన్యాస్యంబుల న్సేయఁగా [గా
మావంతల్తొలఁగించిపూర్వమువలెన్ మమ్ముం గృపంజూడఁ
నీవేదిక్కని నిన్నె నమ్మితిమి మన్నింపంగదే కాలమా. 91

శా. నీయాజ్ఞన్ సృజియించు లోకవితతిన్ నీరేజగర్భుండు తా
నీయాజ్ఞన్ మనుచున్ దయాళుఁడగుచున్ నీరేజనాభుండు పై
నీయాజ్ఞన్ సమయించు రుద్రుఁడగుచున్ నీరేజనేత్రుండు వా
హ్వా యేమంచనుతింతు నీదయిన మాహాత్మ్యంబునో కా. 92

ఉ. నాలుగుమోముల న్వెలసినన్ మఱియైదు మొగాలనొప్పినన్
జాలగ నాలుమోములపసన్ దనరారిన నైదు రెండ్లుగాఁ
జాలుపుగొన్న మోములయశంబును గాంచినగాని జూడఁగా
జాలరు నీదు మోమునఁగ జంకుదయింపదే మొ కాలమా. 93

మ. సికయేమో ముండనమో కిరీటమొకొ వాసిన్ టోపియో మంచిపా
దుకలో బూటులొ సూటొ దువ్వలువయో తోరంపుటొడ్డాణమో
రకపుం జర్మపుబెల్టొ చూచెదము నీరంగారు సింగారమే
రకమో మాకొకమాటు దర్శనము నీరాదా అహోహా కా.

చ. కనుగొనుచుంటి వీవు చిరకాలమునుండి జగత్స్థితిన్ నిజం
బును వచియింపుమిట్లు చెడిపోయెనె యెన్నఁడుఁగాని నీతరం
బున! నిటులౌట నీదుయశమున్ జెడదే? నింతకుమించె నేనిద్ర
ప్పను భర మయ్యెడున్ నిజముపల్కుతి నీమనసింకఁగా. 95

ఉ. ఏవిధమైనకీడు ఘటియిల్లిన లోకము నిన్నె తిట్టెడిన్
గావునఁ దెల్పి దెచ్చుకొని నల్గురినోళ్ళను నానఁబోక వి
ద్యావిదులెల్ల రౌనన యథావిధి లోకము నెప్పటట్లమేల్
త్రోవకుఁ ద్రిప్పు మట్లయినఁదొంటిగతిన్ యశమబ్బుఁగా.

చ. వినుకలిసేయు నీ బ్రదుకు విష్ణుపురాణమొ యెల్లవారికిం
కనుగ్రుతులందుఁ దిట్లుదినఁగానవెనా కవిరాజరాజిచే
మనుము సుఖస్థితిన్ జగమునాన్యగతి న్నడిపించినానుడిన్
విను వినవేనిఁ దత్ఫలము నీకె యెఱుంగఁగ నౌనుగాలమా.

మత్త. ఎన్నఁజొచ్చెను మిన్నయై నను నీకొఁడింతటి వాఁడటం
చు న్ననుం గనలంగఁ బోకుము చూపితిం గలలోపముల్
క్రన్ననన్ సవరించి తేని సుఖమ్ము మాకగు నీకునా
నున్న మాట వచింప నేవిటికోలుకుం జెందఁగఁ గాలమా.

జగము సుఖముగోరి సల్పితి నీకృతిన్
జగతినరయనీ ప్రచారణముండు దా
కఁగృపఁ గృతిస్థిరంబుగా నపరాజితం
బుగ నిలుపుము నీకు మ్రొక్కెదఁ గాలమా ! 99

స్థిరతరం బయి జగద్విఖ్యాతి నొంద

వరుసఁ బండితసత్కృపం బెంపు వడసి

తనరు నీ కృతి గురుదయ.

ఇట్లు
సుకవి వినతుఁడు,

దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రి.

ప్రకటన

---

1. చాటుపద్య రత్నాకరము

శ్రీనాథుఁడు, పెద్దన, తెనాలిరామకృష్ణుఁడు మొదలగు మహాకవులచే సమయోచితముగా రచింపఁబడిన పద్యరత్నములు. పొట్టలుబ్బ నవ్వించు హాస్యపద్యములు ; తనువు పులకరింపఁజేయు శృంగారపద్యములు ; సన్మార్గమును బోధించు నీతిపద్యములు ; పూర్వకవుల ప్రతిభావిశేషమును వెల్లడించు వాదప్రతివాదపద్యములు ; దేశ పూర్వ స్థితినిఁ దెలుపు చరిత్రాత్మక పద్యములు ; నిందు రమారమి 600 కలవు. ఈ పద్యము లిదివఱకెవరిచేతను బ్రకటింపఁబడలేదు.

మాదిరికొకపద్యము :— శ్రీనాథమహాకవి యొకనాఁటి పయనమున మార్గమధ్యమున దాహమయి నీరు ద్రావ నొకబావికిఁ బోవఁగా నందు నీరులేక పోయెనఁట. అప్పుడు కవీంద్రుఁ డీశ్వరునిఁ గూర్చి యిట్లు ప్రార్థించెను.

"క. సిరిగల వానికిఁ జెల్లును
తరుణులఁ బదియాఱు వేలఁ దగఁ బెండ్లాడన్
దిరిపెమున కిద్దరాండ్రా ?
పరమేశా ! గంగవిడుము పార్వతి చాలున్."

ఇట్టికథ లెన్నేని గలవు. వెల రు. 1.0.0.

ఈగ్రంథముపై నెందఱో మహామహు లభిప్రాయముల నొసంగియున్నారు. గ్రంథవిస్తరభీతిచే నొకరిద్దరి యభిప్రాయములను మాత్రమిందుఁ బొందు పరచెదను :—

మ-రా-రా|| శ్రీ, నాగపూడి కుప్పుసామయ్య, బి. ఏ., గారిట్లు వ్రాసిరి.

బ్రహ్మశ్రీ దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రి గారికి, తిరుపతి,

నమస్కారములు. 10-12-1917

తమరు సాదరంబుగఁబంపిన "చాటుపద్యరత్నాకరము" నాకరంబ లంకరించి నామదింగరంబలరించె. అందుఁగూర్చియున్న పద్యములలోఁ గొన్ని వాడుకలోనున్నను దక్కినవి యశ్రుతచరంబులు. వానిలో ననేక పద్యము లెంతయు రసవంతములై సహృదయుల కింపుసంపాదింప నోపి యున్నవి. తొండమూఁ ప్రభుండగు విజయరఘునాథ మహీనాథునిగూర్చియు, మధురాధినాథుఁడగు విజయరంగ చొక్కనాథునిగూర్చియుఁ జెప్పఁబడిన పద్యములు హృద్యములై యొప్పారెడు. అవి దక్షిణదేశంబునంగాని లభింపవుగదా ? మీరచ్చట నెంతకష్టపడి వానిని సంపాదించితిరో యెఱుంగనయ్యెడ. వెండియు నితరవిషయములంగూర్చి చెప్పఁబడిన పద్యములును గడురమ్యంబులైయున్నవి. వానింజెప్పిన మహాకవులనామంబు లప్రసిద్ధంబులై యడఁగియుండ మీరు వాని నాంధ్రలోకంబున శాశ్వతంబుగ నిలిపి యాంధ్రులకృతజ్ఞతకుఁ బాత్రులైతిరి..............ఇట్టి మనోజ్ఞకవనంబునుఁ బోనుంగుపడనీక యతిప్రయాసంబున నూరూరు తిరిగి వానిని సేకరించి గ్రంథరూపంబునఁ బ్రకటించి యాంధ్రలోకంబున కుపకృతిగావించిన........మీరు నిఖిలజన ప్రశంసాపాత్రులరని వేఱచెప్పవలయునే ? నూతన గ్రంథరచనకంటె నింతకుమున్ను మహాకవులు వ్రాసిన వాని నుత్సన్నములుకాకుండఁ బ్రకటించుట యాంధ్రభాషకుఁ బరమోపకారంబుచేసినట్లు భావించెద. ఈపద్ధతి నవ్యంబయ్యు నెంతయు భవ్యంబైయలరారెడు.

* * * ఇవ్వియ పెక్కునతులు,

విపశ్చిద్విధేయుఁడు,

నాగపూడి కుప్పుసామయ్య.

P. BHASKARA RAU, L.M.P.
Regd. Medical Practitioner.

౧౮ ఆలంగాతపిళ్లై వీధి,
తిరువళ్లిక్కేణి,
చెన్నపట్నం.

సుహృద్వరా !

......తమచే ప్రచురించబడిన "చాటుపద్యరత్నాకరము" నన్ను తమకు కృతజ్ఞతగలిగిన విధేయునిగా జేసినది. నన్నే గాదు, ఆంధ్రదేశములో ననేకవేలమందిని.........సంతోషింపజేసినది. ముద్రించుటకు ధనమున్ను ప్రచురించుటకు సాహసమున్ను గలిగిన ప్రతివాడును, ఇష్టమువచ్చిన వ్రాతలనువ్రాసి గ్రంథమాలికలని పేరుబెట్టి మిత్రబృందమును—బలవంతపు బ్రాహ్మణార్థముగా—చందాదారులుగజేసి బాధించుచున్న యీ రోజులలో వ్యయప్రయాసములకోర్చి మీరు అధికప్రయత్నమున నీపద్యములనుచేర్చి యాంధ్రవాఙ్మయమునకు అత్యంతోపకారముచేసి ఆంధ్రులకృతజ్ఞతాపూర్వకములగు వందనములకు పాత్రులైతిరి.................విధేయుఁడు,

పూ. భాస్కరరావు.

---

౨. భారతి

"ఉ. భూపతిఁ జంపితిన్ మగఁడు భూరిభుజంగముచేతఁ జచ్చె నే
నాపద చెందిచెంది యుదయార్కుని పట్టముఁజేరి వేశ్యనై
పాపము గట్టుకొంటి తన పట్టె విటుండని కౌఁగిలించి సం
తాపము జెంది యగ్గిఁబడి దగ్ధను గాకిటు గొల్లభామనై
యీపని కొప్పుకొంటి నృపతీ! వగపేటికిఁ జల్లచిందినన్."

అను చాటు పద్యములోని కథ, కల్పనము హృదయంగమము. శైలిసరళము, మృదులము. క్రొత్తమార్గము. వర్ణనములు స్వాభావికములు. వెల రు. 0-10-0.

---

3. భక్తకల్పద్రుమము

భక్తిరసభరితము. శతకము. వెల రు. 0-2-0.

---

4. విష్ణూపదశావతార స్తవము

తెనాలిరామకృష్ణమహాకవిచే రచింపఁబడిన ప్రౌఢపద్యములు. కురవి రామకవికృత సంస్కృతవ్యాఖ్యయు, మాచే వ్రాయఁబడిన ప్రతిపదాంధ్ర టీకా తాత్పర్యభావములును గలవు. వెల రు. 0-4-0.

---

5. సుభాషిత సుధాలహరి

ప్రాచీన కవికృత బహుగ్రంథములనుండి యేర్పఱుపఁబడిన నానావిధ నీతిపద్యములు. రమారమి 800. భర్తృహరి సుభాషితపద్ధతిని సమకూర్పఁబడిన గ్రంథము. పిన్నలు, పెద్దలు, స్త్రీలు, పురుషులు నెల్లరు చదివి తీరవలసిన కబ్బము. విద్యార్థుల కవశ్యపఠనీయము— వెలువడుచున్నది. ముందార్డరు పంపువారికి తపాలాఖర్చులుండవు.

మా గ్రంథములను మొత్తముగాఁ దీయువారికి కమీషనియ్యఁబడును.

అడ్రెస్—

డి. పి. శాస్త్రి,

నెలూరు.

చెన్నపురి : ఆనందముద్రణాలయమున ముద్రితము—1920.